

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **P. Č.**, České Budějovice, proti žalovanému: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2011, č. j. 10 A 241/2011 - 80,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1.] Žalobce (dále „stěžovatel“) brojí včas podanou kasační stížností proti shora označenému usnesení Městského soudu v Praze, jímž soud stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Jako důvod uvedl soud zneužití tohoto institutu spočívajícímu v samoúčelné povaze uplatňování některých procesních institutů, které svědčí o stěžovatelově snaze neustále zpochybňovat i dílčí úkony správních orgánů a soudů.

[2.] Stěžovatel v kasační stížnosti označil několik pochybení městského soudu, která jsou podle jeho názoru důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Především soudu vytýká rozpor mezi skutkovými zjištěními a právními závěry, které z nich vyvozuje. Dále poukazuje na značnou libovůli městského soudu při výkladu právních norem a hodnocení skutkových zjištění, která má výrazně snižovat šanci stěžovatele na ochranu jeho práv.

Stěžovatel rovněž namítá neznalost částí českého práva ze strany městského soudu a úmyslnou a dlouhodobou „velenepravdivost“ některých výroků obsažených v jeho odůvodněních.

[3.] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody v kasační stížnosti uvedenými, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[4.] Co se týká podmínek řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud netrval s ohledem na specifický charakter napadeného usnesení městského soudu na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Jak se tento soud vyjádřil již dříve, osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné právní zastoupení je navázáno na posouzení poměrů konkrétního žadatele. Pokud nejsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, je rovněž vyloučeno i právo na bezplatné právní zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Pokud je přitom cílem této kasační stížnosti přezkoumání rozhodnutí, že stěžovateli nemá být přiznáno osvobození od soudních poplatků, pak by se uplatňováním požadavku na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, resp. trvání na povinném zastoupení advokátem, jen řetězil problém, jenž má být rozhodnutím o této kasační stížnosti vyřešen (viz rozsudky ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, či ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupné na www.nssoud.cz).

[5.] Stěžovatel výslovně neoznačil žádné kasační důvody, zakotvené v ustanovení § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního („s. ř. s.“). Nicméně s ohledem na jejich obsah má za to, že když stěžovatel namítá formální a materiální vadnost napadeného usnesení, je zjevné, že uplatňuje kasační důvody podle písm. a) a d) cit. zákonného ustanovení.

[6.] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Jak vyplývá z tohoto ustanovení, účastník může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto předpokladů: 1. podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, 2. podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3. doložení nedostatku prostředků.

[7.] Protože je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo, že o podobných návrzích stěžovatele bylo zdejším soudem rozhodováno již v desítkách případů, je třeba vycházet z konstantní judikatury (viz např. rozsudek ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27, in: www.nssoud.cz), podle níž „*dochází-li ze strany účastníka řízení ke zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat.... Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné s ohledem na okolnosti konkrétního případu pečlivě posoudit s tím, že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodiní ze strany účastníka řízení musí být řádně odůvodněno*.“

[8.] V nyní projednávaném případě je proto klíčové posouzení toho, zda městský soud dostatečně odůvodnil a konkretizoval, v čem spatřuje zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků stěžovatelem. Nejvyšší správní soud má za to, že této svojí

povinnosti městský soud dostál, když uvedl konkrétní důvody, pro které nebylo lze vyhovět žádosti o osvobození od soudních poplatků v daném řízení: stěžovatel podal žalobu u místně nepříslušného Krajského soudu v Brně, ačkoliv byl v minulosti již opakovaně poučen o tom, že místně příslušným soudem je u žalob brojících proti České advokátní komoře Městský soud v Praze; kasační stížnost byla přesto podána proti usnesení o postoupení věci a následně ji odmítl Nejvyšší správní soud pro neodstranění vad. V rámci řízení o této kasační stížnosti podal stěžovatel návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu Krajským soudem v Brně, který však byl jako nedůvodný zamítnut Nejvyšším správním soudem. Dále podal stěžovatel návrh na určení neúčinnosti doručování písemností, ačkoliv i o tom byl opakovaně poučován. Proti usnesení, kterým byl tento jeho návrh zamítnut, směřuje rovněž kasační stížnost.

[9.] Nejvyšší správní soud ostatně nemohl ani přehlédnout, že v dané věci stěžovatel žalobou brojí proti rozhodnutí České advokátní komory, kterým se mu určuje advokát k poskytování právní služby; blíže nespecifikovaným rozhodnutím ze dne 19. 1. 2010, které stěžovateli nebylo doručeno, bylo toto určení údajně zrušeno. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele projednávané Nejvyšším správním soudem a soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, stěžovatelova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nicméně nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupné na www.nssoud.cz). Takovou povahu však předmětný spor nemá.

[10.] Lze tak učinit závěr, že z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu je dostatečně patrno, že plně respektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, založenou na tom, že ve výjimečných případech lze odůvodnit neosvobození od soudního poplatku zneužitím tohoto institutu, a to za podmínky, že toto odůvodnění bude dostatečně konkrétní, rozumné a přesvědčivé.

[11.] K dalším námitkám lze souhrnně konstatovat, že většina z nich není vůbec způsobilá zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení (např. vytýkané používání minulého času v odůvodnění, tvrzené chyby v psaní, mrhání papírem soudy, polemika s jinými rozhodnutími stejného soudu atp.). Další námitky se obsahově vztahují k rozhodnutí žalované o určení advokáta stěžovateli, což však není předmětem tohoto řízení, neboť v daném případě městský soud rozhodl o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a nikoliv o tom, zda bylo zákonné určení advokáta stěžovateli a jeho následné zrušení. Konečně poslední skupina námitek brojí proti důvodům, pro které stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, které však – jak plyne ze shora uvedeného – vyhodnotil a odůvodnil městský soud správně a v souladu s judikaturou zdejšího soudu.

[12.] Ze všech shora popsaných důvodů soud konstatuje, že kasační stížnost není důvodná, a proto byla zamítnuta (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[13.] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch, a úspěšnému žalovanému žádné náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. prosince 2011

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu